

PRAVNE PRETPOSTAVKE ZA USPOSTAVU ODRŽIVOG I PROFITABILNOG RAZVOJA KROZ ZELENU EKONOMIJU U BOSNI I HERCEGOVINI / LEGAL ASSUMPTIONS FOR THE ESTABLISHMENT OF SUSTAINABLE AND PROFITABLE DEVELOPMENT THROUGH THE GREEN ECONOMY IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Izlaganje sa znanstvenog skupa

Remzija Kadrić¹, Adil Osmanović², Ismet Šabotić³, Edin Ramić¹

¹Internacionalni univerzitet Travnik u Travniku, Pravni fakultet Travnik u Travniku Aleja
Konzula Meljanac bb Travnik edin.ramic@iu-travnik.com remzija.kadric@iu-travnik.com

²Vijeće naroda RS, adil.osmanovic@parlament.ba

³saboticismet@gmail.com

Sažetak:

Uređenje određenih oblasti društvenog života u demokratskoj državi, kao što je Bosna i Hercegovina, reguliše se donošenjem, u propisanim procedurama, odgovarajućih propisa (zakona i podzakonskih akata). Održiv i profitabilan ekonomski razvoj kroz tzv. "zelenu ekonomiju" je trend u savremenom svijetu, kojem teži i Bosna i Hercegovina, a sve sa ciljem stvaranja novih vrijednosti ekonomskog, ekološkog i socijalnog značaja. išeslojna struktura vlasti, ustanovljena Aneksom IV (Ustav) Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, usložnjava proces donošenja adekvatnih i provodivih propisa, što se ogleda i u ovoj značajnoj oblasti.

Ključne riječi: zelena ekonomija, održiv razvoj, obnovljivi izvori energije, zakonodavna vlast, zakoni i podzakonskih propisi

Summary:

Bosnia and Herzegovina, is regulated by adopting, in prescribed procedures, appropriate regulations (laws and by-laws). Sustainable and profitable economic development through the so-called "green economy" is a trend in the modern world, to which Bosnia and Herzegovina is striving, all with the aim of creating new values of economic, ecological and social importance. the multi-layered structure of government, established by Annex IV (Constitution) of the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina, complicates the process of passing adequate and enforceable regulations, which is also reflected in this important area.

Keywords: green economy, sustainable development, renewable energy sources, legislative authority, laws and by-laws

Uvod

Zelena ekonomija, kao poseban model ekonomije, prisutan je u razvijenim državama već duže vrijeme. To je oblik ekonomskog razvoja s ciljem održivog razvoja države a da se time, istovremeno, ne ugrožava životna sredina i ekološki prirodni resursi.

Jedan od uslova za ostvarenje takvih ciljeva je i pravno normiranje te oblasti društvene aktivnosti, donošenjem odgovarajućih propisa.

U ovom radu daje se pregled pravnog regulisanja tih pitanja u Bosni i Hercegovini.

1. Ovlaštenja iz Ustava

U Ustavu Bosne i Hercegovine (član IV - Parlamentarna skupština, tačka 3. Procedura) se navodi da sve zakonodavne odluke moraju biti odobrene od strane oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.⁷⁹ Oblast reguliranja održivog razvoja nije izvorno u nadležnosti institucija na nivou države Bosne i Hercegovine, ali se za izradu strateških dokumenata ekonomskog razvoja države i društva mora voditi računa o nadležnostima državnih institucija. Ekonomski razvoj države pa i kroz tzv. zelenu ekonomiju treba da ima svoje značajno mjesto u strateškim dokumentima održivog razvoja.

Prema Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, zakonodavnu vlast u Federaciji vrše Zastupnički dom i Dom naroda,⁸⁰ dok u Ustavu Republike Srpske, u članu 69. stoji "Zakonodavnu vlast će u Republici Srpskoj vršiti Narodna skupština i Vijeće naroda".⁸¹ Tako da po ustavima Entiteta oblast ekonomskog održivog razvoja putem zelene ekonomije spada u izvornu nadležnost Entiteta (Federacije BiH i Republike Srpske).

U Ustavu Federacije BiH, u dijelu V/Kantonalne vlasti/2. tijela Kantona/član 5.(1) navodi se da: "Svaki Kanton ima zakonodavno tijelo koje se sastoji od jednog doma". Ova se odredba navodi zbog određenih nadležnosti svakog Kantona, pa između ostalog i za regulisanja određenih ovlaštenja iz predmetne teme, kao npr. davanja saglasnosti za određene dozvole, koncesije i sl.

2. Važeći ključni propisi u BiH u oblasti zelene ekonomije

U Federaciji BiH je usvojen Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i učinkovite kogeneracije (Službene novine Federacije BiH, broj: 82/23.). i Zakon o energiji i regulisanju energetske djelatnosti (Službene novine FBiH broj: 60/23.).

U Republici Srpskoj usvojeni su: Zakon o obnovljivim izvorima energije i efikasnoj kogeneraciji (Službeni glasnik RS, broj: 16/22.) i Zakon o električnoj energiji (Službeni glasnik RS, broj: 68/20.).

⁷⁹ Više o tome: Aneks IV (Ustav) Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini

⁸⁰ Više o tome: Ustav Federacije BiH, Službene novine FBiH, br. 1/1994.; Amandmani na Ustav FBiH, Službene novine FBiH br: 9/22.

⁸¹ Više o tome: Ustav Republike Srpske, Službeni glasnik RS br: 21/92.

Prema članu 2. "Zakona o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije" u FBiH, u stavu 1. stoji: "Cilj ovog zakona je promoviranje proizvodnje električne i energije grijanja i hlađenja iz OIE i EK, kao i za potrebe OIE u transportu radi potrošnje na domaćem tržištu i povećanju udjela u ukupnoj potrošnji energije, te obezbjeđenju razvoja poticajnih mjera, regulatornog okvira i tehničke infrastrukture za OIE i EK."

U članu 2. "Zakona o obnovljivim izvorima energije i efikasnoj kogeneraciji" u Republici Srpskoj stoji: "Cilj ovog Zakona je da promoviše proizvodnju električne i toplotne energije i u efikasnoj kogeneraciji tehnologije i upotrebu energije iz obnovljivih izvora u transportu radi potrošnje na domaćem tržištu i povećanju udjela u bruto finalnoj potrošnji energije, te da obezbjedi razvoj poticajnih mehanizama, regulatornih okvira i tehničke infrastrukture za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju".

3. Sadašnje stanje u oblasti održivog razvoja putem tzv. zelene ekonomije

Vidljivo je iz citiranih odredbi Zakona u oba Entiteta da su ciljevi zakona optimistični postavljeni dajući mogućnosti da zainteresovani subjekti ravnopravno učestvuju u razvoju održive ekonomije, kako u javnom tako i privatnom sektoru.

Međutim, u implementaciji zakona, nailazi se na mnoštvo nepremostivih prepreka, polazeći od raznih administrativnih zahtjeva za dobijanje dozvola za proizvodnju energije iz ove oblasti, do velikih troškova za nabavke opreme, instaliranje i sl., te dodjela zanemarujućih kvota za proizvodnju takve energije privatnom sektoru.

4. Zaključna razmatranja

Proizvodnja električne energije putem tzv. zelene ekonomije je trend kojem teže savremene države. Međutim, Bosna i Hercegovina ima velikih poteškoća u praćenju savremenih trendova u ovoj oblasti prvenstveno zbog višeslojnih nivoa odlučivanja i složenih procedura pri donošenju odgovarajućih propisa u svim oblastima društvenog života, pa i tako značajnoj oblasti kao što je proizvodnja električne energije putem zelene ekonomije.

Prirodni resursi koje država Bosna i Hercegovina ima, daju brojne mogućnosti za proizvodnju i ove vrste električne energije. Potrebno je osigurati efikasniji pravni prostor za veći angažman zainteresiranih aktera a sve to kroz izmjene postojećih propisa, pojednostavljivanje administrativnih uslova za izdavanje dozvola, kao i davanjem više poticaja u cilju postizanja boljih rezultata iz ove oblasti održivog razvoja.

Potrebno je stvarati pozitivniji ambijent u svim sferama društvenog života, a sve u cilju postizanja ekonomskog prosperiteta i razvoja, a između ostalog ekonomski održive i profitabile proizvodnje električne energije ove vrste.